

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
3 Aprile st. v.
15 Aprile st. n.

Este in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 14.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Darea de sémă a dlui V. Alecsandri despre poeziile populare române culese de dnii Iarnik și Bărsean.

Anunțiam în raportul nostru din nr. trecut, că în ședința publică dela 18/30 martie a Academiei Române, ilustrul nostru poet, dl V. Alecsandri a făcut o dare de sémă despre poeziile populare române culese din gura poporului de dnii Iarnik și Bărsean.

Ne pare rău, că nu putem să publicăm în estens acea dare de sémă, căci a fost numai verbală. Sântem însă în plăcuta pozițiunea de a pute reproduce din procesul verbal al acelei ședințe, redactat de dl secretar general V. A. Urechia, capitoul relativ la această cestiune :

Dl președinte dă cuvântul dlui membru V. Alecsandri :

Dsa amintește cum a fost însărcinat de Academie cu cercetarea de colecțiune de cântece populare făcute de dl Iarnik și Bărsean. Dlui a găsit această colecțiune demnă de a fi imprimată într'o edițiune populară pentru că dnii Bărsean și Iarnik au respectat limba și formele de cugetare ale românului. Cu deosebire sânt prețioase asemenea colecțiuni făcute în diversele țări române, pentru că din compararea acestora apare neîndoișoară unitate de simțire și de direcțiune a poporului român.

În colecțiunea dlor Bărsean și Iarnik dl Alecsandri a aflat cântecele din Ardeal așa de asemenea cântecelor din România, ca și când ar fi fost făcute de acelaș autor, pentru că geniul românesc este acelaș peste Carpați, ca și peste Dunăre, care este dincóce și dincolo de Milcov.

Dl Alecsandri pune mult preț pe colecțiunile de poezii populare, căci cântecele poporului se perd și rasoșii cei vechi ai noștri totă ziua se sting dintre noi. În locul lor avem din ce în ce poezii mai próste de mahala și aceste chiar pe arii străine, stălcite. Este o pierdere de a nu se culege arile române și poeziile relative. Din chiar cântecele populare, din care am publicat, multe s'au pierdut din gura poporului, așa că unii me bănuiau, că nu le-aș fi cules dela popor și că ar fi lucrări ale mele originale. Nu se mai găsesc pe urma mea, pentru că dênsele s'au stins, s'au uilit. De aceea dl Alecsandri laudă cu totă inima pe cei ce se apucă să adune asemenea tesauze naționale și i pare bine, că Academia a decis publicarea colecțiunii dlor Bărsean și Iarnik.

Dl Alecsandri analizază apoi împărțirea cântecelor din colecțiunea lăudată, esplică ce va să dică „doine

și strigături“, cum doinele sânt de dragoste, de dor și jale, apoi haiducești și un gen particular de doine, ardelean și bucureșcean : doine de cătănie. Ultima parte a colecțiunii pórta titlul de „varia“. Aceste dl Alecsandri le numește : balade, cântece bătrânești.

Dl Alecsandri crede util a ceti două trei cântece din colecțiune. Românul a cântat cu dragoste calul seu care ca un frate bun îl scapă la țî de cumpănă pe pământul țării. Calul și barda său toporul erau în vremile cele grele singurul avut al românului.

Dl Alecsandri află în colecțiunea din Ardeal cântat calul ca și în cântecele din România. Dsa citește următoarele versuri din această colecțiune :

Murgule, comă rotată,
Mai scóte-me 'n deal odată,
Să-mi fac ochișorii rotă,
Să me uit în lumea totă,
Pe unde-am umblat odată;
Și me scóte pân' la Tisă,
C'acolo-i tabără 'ntinsă
Ș-acolo sub fagii mici,
Sânt morminte de voinici,
Care s'au dus de p'aici!

*

Câte póme sânt de véră,
Nici una nu e amară
Ca maica de-a două óră;
Câtă pómă e tomnie,
Nice una nu-i dulcie,
Ca măicuța cea dintâie!

Dl Alecsandri analizază balada lui Toma Alimos și apoi o compară cu poesia „Calul Radului“ din colecțiune, aflând o minunată identitate de forme și cugetări între poemul moldovean și cel ardelean.

Puterea sângelui, frăția cea dréptă esplică asemenea fenomene.

Calul Radului.

Pe drumul Bělgradului,
Mere murgul Radului,
Din picióre schinteind,
Din gură pară țipând,
Cu frâu galbén în picióre,
Cu șeua 'ntórsă sub fóle
Măiculița Radului,
Radului vitezului,

— Nu face nimic! dar tot fără voia noastră te osândim să stai 15 zile în pușcărie.

Ce e nou?

Academia Română va încheia sesiunea sa generală de est-an, precum ni se scrie dela București, în săptămâna viitoare. În sesiunea actuală Academia a desbătut multe și importante cestiuni, precum se poate vedea din rapoartele noastre originale ce publicăram. Prin aceste credem că am ținut pe cetitorii noștri în curentul tuturor celor petrecute în supremul nostru areopag literar.

Noua piesă a dlui V. Alecsandri, comedia în trei acte și în versuri „Fântâna Blandusia”, acest eveniment în literatura română, a produs cea mai viuă interesare în publicul românesc. Piesa, precum aflăm, se va reprezenta pe scena teatrului național din București în stagiunea din toamna viitoare. Noi suntem în plăcuta pozițiune d'a putea anunța, că ilustrul poet a binevoit a ne promite un fragment din această lucrare, și sperăm a decora cu acela numărul dela Paști al foi noastre.

Preparandiele confesiunali din patria au primit de curând un ordin nou dela ministrul de instrucțiune, în înțelesul căruia preparandii absoluți în viitor se pot admite la examenul de calificățiune numai după împlinirea unui an de practică pe terenul învățământului poporal. La acest ordin a dat îndemn împregiurarea că la preparandiele de stat cursul ține patru ani, pe când la cele confesiunali numai trei ani, și astfel la preparandiele de stat elevii au mai mult timp de a se perfecționa mai vârtos pe terenul economiei, grădinaritului și industriei de casă.

Cestiunea femeilor învățate în Indii. În acest moment, o tină ră văduvă indiană, Pandita Rambai, străbate Indiile engleze, făcând conferințe în scopul d'a rădica în această țară sorta femeilor. Fiica a unui învățat brahmin, ea se căsătorise, acum câți-va ani cu nu mai puțin învățatul Batu, graduat dela universitatea din Calcutta; ea a dobândit o cunoștință adâncă despre literatura sanscrită, precum și despre istoria Indiei; ea a descoperit, că în timpurile vechi, femeile, departe d'a se ocupa numai de gospodărie și de nimicuri, participau la cultura intelectuală generală, așa în cât multe din ele își făceau un nume ca învățate și ca literate. Pandita Rambai vorbește cu o elocință atrăgătoare și întreprinderea ei găsește un mare număr de aderinți; pe de altă parte, ea a provocat, se înțelege, în contra ei, niște puternici dușmani void să restorne o stare socială consacrată prin niște obiceiuri seculare. Lucru ciudat, ea întâlnește mai mulți partizani printre bărbați de cât printre acele pe care voiește să le pună pe același nivel intelectual ca și bărbații.

Poșta în America. Diarele americane ne dau o interesantă statistică privitoare la activitatea poștei mari în New-York. În timpul anului 1882, au trecut la poșta mare 10,995 tone de diare și reviste. Greutatea scrisorilor, broșurilor, hârtiilor de afaceri, etc. nu este cuprinsă în această cifră. Acesta greutatea reprezintă aproape un sfert din greutatea totală a diarelor și a revistelor care trec prin poștele Statelor-Unite întregi. Mijlocia zilnică a greutății diarelor și revistelor depuse la poșta din New-York este de 35 tone. Cu tariful de 10 c. la livră, aceste 10 mii și câteva tone aduc poștei mai mult de 2 milioane fr. Numărul diarelor publi-

cate la New-York și puse la poșta de acest oraș este 788, din care 44 zilnice, 60 semi-hebdomadare, 47 bi-hebdomadare, 315 lunare, 4 bi-lunare, 49 trimestriale,

Iuțela rundunelor. Un cetățen din St. Omer, în Francia, observă la 26 aprilie anul trecut că o rundunea se reintorsese în staulul său după o absență de aproape o jumătate de an, și anume cu o panglicuță roșie la picior. El prinse paserea și află sub panglicuță un bilet cu următoarele cuvinte: „Salutare amicilor din Francia! Iosef Carden. Tunis, 25 aprilie”. Prin urmare rundunéua făcuse distanța din Tunis la St. Omer în mai puțin d'o zi.

Ghiceitură de șac

de Maria Córnea.

Ce	as-	e	șci	ra-	ri-	ce	cu-
chi-	ac-	re	di	și	no-	pe-	su-
ia	su-	n-	ia,	în	iu-	Nu	l-
ea	Mi	Ne	sa	iu-	vo-	Ce	su-
ri-	usi-	fa-	u,	bi-	dé-	du-	ru?
ca-	se-	na	e	ra	se-	ce	re,
oru?	di	Fa-	ra	m-	mu?	do-	e
m-	us-	ne-	nu	re,	al	sa-	ii
cu	Séu	ti-	ésa	pa-	sc-	Ce	teu

Se poate deslegă după săritura calului.

Termnul de deslegare e 28 aprilie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călinrarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminecă	3	15	Cuv. Nichita.	5 14	6 44
Luni	4	16	Păr. Iosif.	5 14	6 45
Marti	5	17	Mar. Teodul.	5 9	6 47
Mercuri	6	18	Păr. Eftimie.	5 4	6 50
Joi	7	19	Păr. George.	5 2	6 51
Vineri	8	20	Apost. Irodion.	5 1	6 52
Sămbetă	9	21	M. Eupsihio.	4 59	6 54

 Treiluniul april—junie începe cu numărul presinte. Dnii a căror abonamente au expirat cu nr. trecut, sânt rugați a le înnoi de timpuriu, căci a conto nu putem trămite fôia nimenuia.

Redactorul acestei foi petrecând de două săptămâni la București, cere indulgința tuturor, cari așteptă răspuns la scrisorile lor.

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.